

Rättsavdelningen
Karin Juhlén
karin.juhlen@socialstyrelsen.se

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se

Socialstyrelsens yttrande över promemoria Stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende – förslag till bestämmelser rörande bl.a. omedelbar placering, sekretess och skolgång (Ds 2020:16)

Ert diarienummer S2020/05758/SOF

Inledning

Socialstyrelsen har inget att erinra mot promemorians förslag och bedömningar i avsnitt 3.1.4, 3.2, 3.3, 3.4 och 3.5.

Vad gäller de förslag och bedömningar som specifikt avser omedelbar placering av barn i skyddat boende (avsnitt 3.1.1, 3.1.2 och 3.1.3) instämmer Socialstyrelsen i att det finns ett behov av lagstiftning för sådana akuta situationer där det kan bli aktuellt med placering av barn med en vårdnadshavare med bara den vårdnadshavarens samtycke. Socialstyrelsen anser dock att vissa frågor behöver ytterligare förtydliganden i det fortsatta lagstiftningsarbetet. Detta för att minimera tillämpningssvårigheter samt värna rättssäkerheten för såväl berörda barn som vårdnadshavare.

Socialstyrelsen lämnar utifrån detta följande synpunkter.

3.1.1 Barn ska kunna placeras omedelbart i skyddat boende

En ny bestämmelse i LVU ska ge socialnämnden befogenhet att besluta om omedelbar placering i skyddat boende

Enligt Socialstyrelsens bedömning behöver det i den fortsatta beredningen förtydligas vad som ska gälla vid en omedelbar placering i skyddat boende utifrån att en sådan placering enligt promemorians förslag inte ska vara vård enligt LVU, och att 10-22 §§ LVU därmed inte kommer att vara tillämpliga.

Det handlar exempelvis om hur kontakt och umgänge med den andra vårdnadshavaren ska hanteras när beslut om till exempel umgängesbegränsning inte kan tillämpas, socialnämndens ansvar i förhållande till vårdnadshavarens ansvar enligt 11 § LVU, samt huruvida ett beslut om omedelbar placering i skyddat boende ska ha företräde framför de beslut som räknas upp i 21 a § LVU.

Socialstyrelsen anser även att det i den fortsatta beredningen behöver förtydligas hur den föreslagna bestämmelsen förhåller sig till ett omhändertagande på grund av brister i hemmiljön enligt 2 § LVU.

I de kommande förarbetena behöver också ytterligare belysas de risker som kan vara förknippade med att barn som har fyllt 15 år ska kunna placeras omedelbart i skyddat boende endast om han eller hon själv samtycker till det. Socialstyrelsen anser att en grundprincip är att det är angeläget att barn ska ges möjlighet att påverka sin situation. Men samtyckesaspekten kan samtidigt medföra problematik av olika slag. Oavsett om barnet samtycker till placeringen eller inte, kan lojalitetskonflikten bli svår för barnet. En annan potentiell risk kan vara att en konflikt mellan vårdnadshavarna om barnet trappas upp.

3.1.2 Bestämmelser som handläggningen

Tidsgräns för omedelbar placering i skyddat boende

Socialstyrelsen anser att det i promemorian inte är tillräckligt tydligt beskrivet hur tidsfristen för utredning i samband med omedelbar placering (högst fyra veckor) förhåller sig till tidsgränsen vad gäller en barnvårdsutredning enligt 11 kap. SoL. Inte heller är det tillräckligt tydligt beskrivet vad som ska utredas inom ramen för respektive utredning.

Socialnämnden bör ha befogenhet att besluta om läkarundersökning

Enligt Socialstyrelsens mening framstår beskrivningen av socialnämndens befogenhet att besluta om läkarundersökning som motsägelsefull. Å ena sidan anges att eftersom ett beslut om omedelbar placering i skyddat boende inte innebär att barnet vårdas med stöd av LVU eller att beslutet primärt ska utmynna i ett beslut om LVU-vård, torde det i regel saknas anledning för nämnden att använda sin befogenhet att besluta om läkarundersökning enligt 32 § LVU. Å andra sidan anges att det inte kan uteslutas att en läkarundersökning i vissa fall kan gagna exempelvis planeringen av fortsatta åtgärder som rör barnets placering i skyddat boende, och att nämnden därför bör ha denna befogenhet.

Angränsande uppdrag

Socialstyrelsen arbetar för närvarande med två regeringsuppdrag som ur flera perspektiv tangerar förslaget i promemorian om omedelbar placering i skyddat boende. Enligt det ena uppdraget ska Socialstyrelsen göra en fördjupad analys av förslaget i SOU 2015:71¹ om att socialnämnden utan vårdnadshavarens samtycke ska kunna besluta om placering av barn som har fyllt 16 år.² Enligt det andra ska myndigheten lämna förslag på hur möjligheterna att ge öppna insatser utan samtycke till barn och unga kan öka.³

¹ Barns och ungas rätt till tvångsvård – Förslag till ny LVU

² S2019/05315/RS (delvis)

³ S2019/04727/FST (delvis)

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Olivia Wigzell. I den slutliga handläggningen har avdelningscheferna Natalia Borg, Erik Höglund och Jenny Rehnman samt enhetschefen Mariana Näslund Blixt deltagit. Juristen Karin Juhlén har varit föredragande.

SOCIALSTYRELSEN

Olivia Wigzell